

סוכה ה: (8 שורות מלמטה) עד ו: (3 שורות מלמטה)

הלכות שנאמרו למשה בסיני:

שיעורי איסורים.

הלימוד מהפסוק "ארץ חטה ושעורה" (המפורט להלן) הוא אסמכתא בלבד!

חציצה שפוסלת בטבילה (רובו ומקפיד).

עצם דין החציצה נלמד מ- "ורחץ במים" חציצת שער נלמד מ- "את בשרו"

הלכות מחיצה. (ר' יהודה: גובה 10 טפחים של סוכה, ר' מאיר: גוד, לבוד, דופן עקומה)

חכמים גזרו שיחצוץ גם במקרים אלו חציצה במיעוט הגוף - כשהאדם מקפיד עליה (מיעוטו ומקפיד) חציצה ברוב הגוף - אפילו אם אינו מקפיד עליה (רובו ואינו מקפיד)

השיעורים שנלמדו (באסמכתא) מ- 'ארץ חטה וכו':

- חיטה: השוהה בבית מנוגע זמן של אכילת פרס פת חטין (עם סלט ובהסבה) - בגדיו טמאים
- שעורה: עצם (של מת) בגודל שעורה מטמאת במגע ובמשא.
- גפן: הדברים האסורים לנזיר משוערים ע"פ רביעית יין. (ר' רש"י ותוס')
- תאנה: המוציא בשבת (מרשות לרשות) אוכל בגודל גרוגרת - חייב.
- רימון: נקב של רימון מפקיע מכלי את הגדרתו ככלי.
- זית: רוב השיעורים (מת, נבלה, חלב, דם, פיגול, נותר, טמא, גיד הנשה) נמדדים בכזית.
- דבש: האוכל שיעור של כותבת הגסה (תמר עבה) ביום הכיפורים - חייב.

טעמים של התנאים

לפי המסורת: סכת (1), סכת (1), סכות (2).
לפי המקרא: סכות (2), סכות (2), סכות (2).

אפשרות א'

- א. חכמים: יש אם למסורת, ר' שמעון: יש אם למקרא.
- ב. מילה אחת נדרשת לגופו, (לכן לחכמים יש 3 ולר"ש 4)
- ג. ההלכה מורידה דופן אחת לטפח. (לכן לחכמים צריך 2 ולר"ש 3)

אפשרות ב':

- א. יש אם למקרא ופסוק אחד נדרש לגופו, (לכן כולם יש 4)
- ב. חכמים: צריך ריבוי לסכך (לכן יש 3), ר' שמעון: לא צריך ריבוי לסכך. (לכן יש 4)
- ג. ההלכה מורידה דופן אחת לטפח. (לכן לחכמים צריך 2 ולר"ש 3)

אפשרות ג':

- א. יש אם למסורת ופסוק אחד נדרש לגופו, (לכן כולם יש 3)
- ב. חכמים: ההלכה מורידה דופן (2 רגילות ואחת טפח), ר"ש: ההלכה מוסיפה דופן (3 רגילות ואחת טפח)

אפשרות ד':

- א. יש אם למסורת (לכן כולם יש 4)
- ב. חכמים: לא ניתן להשתמש ולדרוש את הפסוק שנצרך לגופו (לכן יש 3), ר"ש: ניתן להשתמש בפסוק שנצרך לגופו. (לכן יש 4)

אפשרות ה':

המקור של ר"ש - "וסוכה תהיה... למחסה ולמסתור מזרם", לכן צריך 4 דפנות. (ר' תוס')

הברייתא

דפנות הסוכה:

חכמים:
2 כהלכתן ושלישית אפילו טפח.

ר' שמעון:
3 כהלכתן ורביעית אפילו טפח.

ביאורים

יש אם למסורת/למקרא: הפרשנים התקשו - מדוע לא אמרו "אב למסורת/למקרא", וכן מדוע אמרו "בנין אב" ולא "בנין אם" וכן "בת קול" ולא "בן קול" וכדו'? הר"ף (בשו"ת סי' א) תירץ ש"מקום שעושה אותו דבר עיקר ללמוד ממנו דבר אחר קורין אותו אב. וזה שאמר יש אם למקרא הואיל ואין למדין ממנו לדברים אחרים". רבינו בחיי (דברים לג,ח) תירץ שבנין אב נאמר על פסוק מהתורה שבכתב שהוא מהאב יתעלה, ואילו אם למקרא/למסורת נאמר על דבר שנמסר מעסק תורה שבע"פ, כפי מה שקיבלנו. (וראה בהליכות-עולם שער רביעי תירוץ נוסף)